

Knížecí rodina Schönburg-Hartenstein v Miletíně

Možná se může zdát zvláštní, psát v roce 100. výročí vzniku Československé republiky o posledních příslušnících aristokracie na miletínském zámku. Ale snad je to právě vhodná příležitost připomenout si představitele společenského řádu, který tehdy v našich zemích definitivně zanikl, přestože předtím po staletí přinášel české společnosti právo a stabilitu. Proto, aniž bych se chtěl pouštět do úvah o historickém významu české šlechty, přináším malou, nezaujatou vzpomínku na významnou knížecí rodinu, která vlastnila někdejší miletínské panství v letech 1881 - 1913.

Schönburg-Hartensteinové v Miletíně

V roce 1880 se mezi lidmi proslýchalo, že miletínský velkostatek změní majitele. Dosavadní majitelka hraběnka Marie z Thun-Hohensteinu na Cholticích se příliš o Miletín nezajímala. Většinu hospodářství pronajala, výnosy byly malé. Bylo tedy otázkou času, kdy dojde k prodeji. O koupi se prý zajímal vrchlabský továrník Vilibald Jerie, ale s hraběnkou se nedohodli na ceně.

K prodeji nakonec došlo v únoru 1881. Velkostatek koupil kníže Alexander z Schönburg-Hartensteinu za cenu přesahující půl milionu zlatých (údaj o ceně se v různých pramenech liší). Nový pán navštívil Miletín poprvé 21. dubna. Přehlédl nově získaný majetek, pivovar s vinopalnou znovu pronajal, zatímco zbytek hospodářství začal provozovat ve

vlastní režii. Zámek nechal opět přizpůsobit bydlení, investoval do jeho oprav a později zde vždy část roku přebýval.

Alexander Schönburg-Hartenstein byl říšský kníže, v té době hlava české katolické větve Schönburgů. Rod pocházel ze Saska, několikrát se větvil, naposledy na konci 18. století se rozdělil na linie Schönburg-Waldenburg, s majetky převážně v Sasku, a linii Schönburg-Hartenstein. Ta postupně získala několik panství v Čechách a na Moravě, patřil k nim mj. známý „pohádkový“ zámek Červená Lhota na Jindřichohradecku a od roku 1881 také Miletín. Kníže se narodil 5. března 1826 ve Vídni.

S manželkou Karolínou z Lichtensteinu měl šest dětí. Působil jako rakouský, resp. rakousko-uherský diplomat v Londýně, Paříži, Berlíně, naposledy jako vyslanec v Bavorsku. V 60. letech diplomacii opustil, dále se věnoval domácí politice a správě rodových majetků v Čechách.

V letech 1872 – 1882 byl členem Českého zemského sněmu, kde se řadil k zastáncům ústavnosti a modernizace monarchie. Zároveň byl dědičným členem panské sněmovny Říšské rady. Za své služby se stal nositelem nejvyššího rakouského vyznamenání, řádu Zlatého rouna, i dalších čestných titulů.

Správě svého majetku věnoval náležitou pozornost, byl přísný na své úředníky a dbal na hospodárnost. Miletínský řídící Josef Bidlo vzpomínal: „Měl ve zvyku dotazovati se jednotlivých osob, tak po dražbě potkal babičku, ana veze z dražby seno. Vyptal se na číslo a cenu a hned šel do kanceláře a hledal a srovnával...“ Ze svého patronátu v Deštné povolal do Miletína mladého faráře Filipa Šubrta, jím připravenou přestavbu miletínského kostela však nepodpořil.

Od roku 1885 byl vdovec, v Miletíně s ním později pobývala „společnice“ paní Anna Dekrtová, přívětivá a dobročinná paní. Společně nechali postavit kamenný kříž u starého hřbitova. Nicméně knížecí rodina tomuto vztahu příliš nepřála: když byla paní Dekrtová v Miletíně, nikdo jiný z rodiny za otcem nepřijel.

Kníže Alexander Schönburg-Hartenstein zemřel 2. října 1896 ve Vídni. Pohřben byl v rodové hrobce v Bad Ischlu.

Jan Hlavatý

Pokračování v příštích dvou číslech